

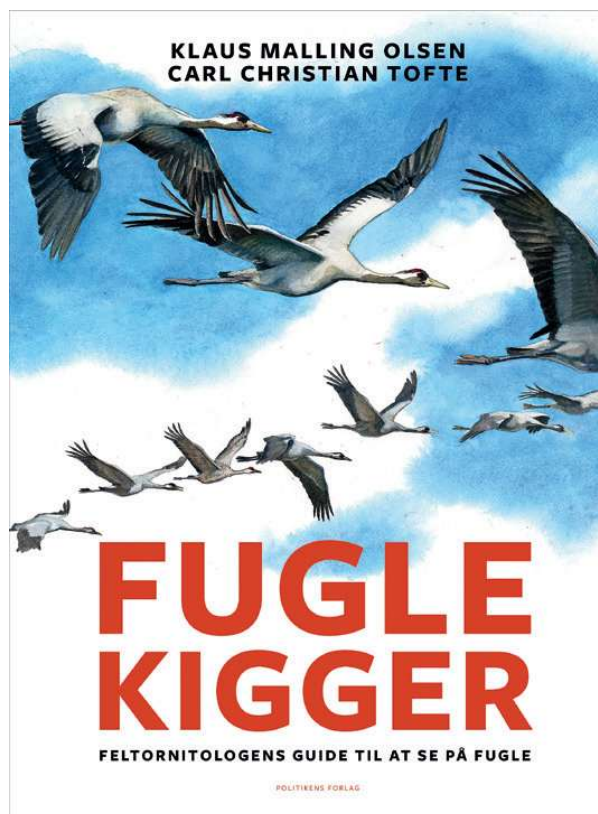
Anmeldelser

Fuglekigger

Klaus Malling Olsen & Carl Christian Tofte. *Feltornitologens guide til at se på fugle*. 397 sider, talrige illustrationer, ordliste og indeks. Politikens Forlag, 2025. ISBN 978-87-400-8991-2. Pris 349 kr. i Naturbutikken.

For mig er denne årets (2025) fuglebog. Skrevet af to af vores dygtigste feltornitologer, der her fortsætter samarbejdet fra *Rovfugle i felten* (2007). Efter en indledning om strategisk og etisk opførsel i felten behandles fuglene der, hvor vi bedst kan møde dem, isprængt anekdoter fra forfatternes tilsammen ca. 100 år i felten. 12 kapitler, et for hver af årets måneder i kronologisk rækkefølge samt seks indskudte kapitler om bl.a. træksteder, havfugle og forfatternes stjerneoplevelser på "Europas bedste forårs- og efterårstræksteder", Skagen og Falsterbo. Bogen er en velskrevet kombination af nørdede feltkendetegn, værdifulde anbefalinger og beskrivelser af lokaliteter, vejrforholdenes betydning for trækket og kratlusk samt herlige røverhistorier isprængt KMO's klassiske sammenligninger med rockens og sportens ikoner: "Rubinnattergal – en oplevelse på linje med de største koncerter med Neil Young på Roskilde Festival" og "Almindelig Kjove, kjovernes gentleman a' la Michael Laudrup."

Bogen udgør en herlig natur- og kulturvandring, og er samtidig en vejledning i det store og det små. Der hvor vi møder fuglene og de andre fuglekikkere i glæder og sorger. Bogen har en mindre, men forståelig slagside mod omtale af skånske toplokaliteter. CCT bor ved Pulken i NØ-Skåne, hans hjemmebane fylder, som Falsterbo gør det for KMO, en del. KMO er utvivlsomt den danske ornitolog, der har størst kendskab til Sveriges sydvestpynt. Til gengæld er en anden dansk naboregion, Sydslesvig, stort set ikke omtalt, til trods for at landsdelen byder på fantastiske fugleoplevelser lige syd for grænsen. Forfatterne skiftes til at levere varen. CCT skriver bl.a. om Pulken, Skanör, danske småøer, de skånske søer, Skagen og Vadehavet. I afsnit med fællestitlen "I felten med Klaus" behandler KMO bl.a. Falsterbo, forårstrækket

med Traner og rovfugle ved Hellebæk, efterår ved Gedser og Gilbjerg med rekordtræk af kjover i hård vestenvind, historien om Danmarks første (levende) Polarlomvie i Hundested 1989 og slutter af med et smukt og gribende afsnit om, hvordan et alvorligt handicap ikke behøver at medføre, at man lægger kikkert, teleskop og notesbog væk, hvis man har sjælsstyrken og lysten til at bevare gnisten.

Bogens tyngdepunkt rent ornitologisk og æstetisk er afsnittende om bestemmelse og taktik i felten: Hvilken,

hvor og hvornår ledsaget af CCT's pragtfulde illustrationer af landskaber og fugle, præcise og smukke. Eksempelvis dykænder, ederfugle, småfugle, bl.a. korsnæb, pibere, finker og værlinger, samt vadefugle, havfugle, drosler og naturligvis rovfugle. Afsnit med overskriften – en quickguide til artsbestemmelser – leverer på få linjer nøgledata til identifikation af vanskelige arter. Teksterne er ikke for den uerfarne fuglekigger, men kræver en vis forståelse for *jizz*, ifølge bogens ordliste defineret som fuglens helhedsindtryk, baseret på flugt, form og størrelse. Alligevel er det lykkedes forfatterne at skabe en bog både for den garvede feltbisse og for den mindre rutinerede fuglekigger. Det kan ikke undre, at forfatternes mangeårige indgående erfaring med vore fugle kan virke overvældende, men *Fuglekigger* er simpelthen bogen, vi ikke vidste, vi havde behov for.

Fuglekigger er en felthåndbog, et opslagsværk og en kærlighedserklæring til vores fugle, natur og fuglekiggere. For seniorsegmentet, der nu fylder mest i DOF, rummer bogen indføjte fortællinger om koryfæerne gennem et halvt århundrede, personligheder som vores unge fuglekiggere næppe har megen kendskab til. De unge er til gengæld på vej til at skabe deres egne koryfæer.

Hans Harrestrup Andersen

Grønlands Havfugle

Morten Frederiksen, David Boertmann, Carsten Egevang, Kasper Lambert Johansen, Aili Lage Labansen, Jannie Fries Linnebjerg, Flemming Ravn Merkel & Anders Mosbech. 156 sider, talrige illustrationer og farvefotos, indb. Alle Alle Publishing, 2025. ISBN 9788797178065. Pris 449 kr. i Naturbutikken.

Denne bog henvender sig til den interesserede i Grønlands natur og havfugle, men i særdeleshed til den der også har interesse i den nyeste forskning. Men målgruppen rækker længere ved at give et indblik i forskningens mange metoder samt fascinerende viden om bl.a. fuglenes navigation og forskellige strategier. Samtidig giver bogen et indblik i arternes rolle i et større økologisk perspektiv påvirket af årtusinders klimaudvikling, udnyttelse af havfugle som ressource og sammenhængen med Grønlands kultur og økonomi. Alt sammen krydret med et overflødhedshorn af fantastiske fotos, der både illustrerer havfuglenes liv, forskernes arbejde og sammenhænge med mennesker i Grønland.

Bogen er udkommet i en grønlandsk, dansk og engelsk udgave. Den indledes med kapitlet "Hvorfor denne bog?", hvor havfuglenes betydning og tilstedeværelse i Grønland danner baggrund. Efterfølgende forklares havfuglenes "økologisk afgrænsning" som arter, der primært lever af og ved havet. Derefter følger et kapitel med beskrivelse af de arter, bogen omhandler. De efterfølgende kapitler beskriver forskning, havfuglenes biologi og deres relation til mennesker. Dermed bliver bogen også en samling af den nyeste viden om havfuglene i historisk sammenhæng. Det er primært de arter, der udsættes for jagt og dermed har kulturel og økonomisk betydning, hvor forskningen er mest intens og vores viden størst. Det ses bl.a. i fyldige afsnit om Polarlomvie og Ride og i langt mindre omfang om Lunde, kjøver

og de store måger. Kapitlerne om forskningens metoder og resultater giver faktisk indsigt, der rækker ud over udbredelseskort og statistikker. Eksempelvis at Polarlomviens *wingload* gør den til den fugl i verden med mindst vingeeareal i forhold til dens vægt; at den dykker ned til 200 m dybde og i yngletiden fra år til år helst kun flytter sig op til 10 cm på redehylden.

Andre facts findes i beskrivelser af Søkongerne i Grønland. Svimmelende 33 mio. par vurderes bestanden at være i Qaanaaq/Thule, ca. ¾ af verdensbestanden. Når den enkelte Søkonge fanger op til 60 000 vandlopper i døgnnet, sætter det denne arts økologiske betydning i perspektiv. Samtidig giver det bogen mulighed for spektakulære illustrationer, og så er det første gang undertegnede hører om Søkongen som "økosystemingeniør" med viden fra borekerner i tørvelag, der går 4000 år tilbage og dokumenterer N₂-tilførslen bl.a. til gavn for områdets moskusokser.

Forskerne optæller, flyvende over de store hellefiskebaner, en bestand på ca. 1 mio. overvintrende Kongeederfugle, stort set hele Canadas bestand. Havternens træk og Polarlomviens evne til at tåle 15 atmosfæres tryk og alligevel have luft i fjerdragten omtales. Bogen giver samtidig redegørelse for, hvorfor forskning i fuglebestande ikke kun er vigtig for forvaltningen, men også vigtig for forståelsen af samspillet med klimaforandringer, hvor arktiske havfugle er væsentlige indikatorer. Sammenhængen til forvaltningen bliver tydelig i beskrivelsen af den store fremgang for Ederfugl efter forårsfredningen siden 2001, mens der er begrænset omtale af den voldsomme udnyttelse af især Polarlomvier og Ederfugle frem til 2001, hvor bestandene var blevet reduceret til brøkdelen af det oprindelige. Sammenhængen med bl.a. klimaforandringerne beskrives i afsnittet om Søkongerne ved Nordvestvandet. Forfatterne samler den videnskabelige forskning i en læsevenlig, levende og smukt illustreret bog, som dermed appellerer til både den forsknings- og den generelt fugle- og naturinteresserede.

En del små trykfejl burde være opfanget i korrektoren. Enkelte unøjagtigheder: Den almindelige Lomvie yngler også nord for Nuuk, ikke kun syd for, Sildemågen overvintrer delvist i Nordvestafrika, ikke i Nordøstafrika og havfuglenes saltkirtler sidder ikke i næseborene (stormfuglenes 'næserør'), men over øjnene svarende til vores tårekirtler. Bogen indeholder en detaljeret litteraturliste. Jeg savner et afsnit med henvisning til forgængerne, som nutidens forskning står på skuldrene af. Eksempelvis er Salomonsen ikke nævnt. Intet af dette ændrer dog billedet af en virkelig imponerende bog. De mange fotos, størsteparten af prisvindende fotograf Carsten Egevang, gør bogen til en visuel oplevelse. Det er dog de enkelte forfatteres beskrivelser af forskning, metoder og viden, der gør bogen til noget helt særligt. Med de mange smukke fotos og format som en klassisk coffee-table-bog, kan man foranlediges til at tro, at den blot føjer sig til rækken af smukke naturskildringer fra Grønland. Bogen er spækket med fascinerende viden om havfuglene og dermed langt mere. *Grønlands Havfugle* anbefales hermed på det varmeste.

Martin Kviesgaard